

Türkiye'de sistem tartışması

Türkiye'de parlamenter sistemin 1960 sonrasında itibaren yaşadığı krizler, 1970'li yıllardan itibaren bir sistem tartışmasının ortaya çıkmasına neden oldu. Yaşanan krizler ve tikanıklıklar nedeniyle 1970'li yıllardan bugüne bazı siyasi partilerin yanı sıra, aralarında Turgut Özal, Süleyman Demirel, Alparslan Türkeş ve Recep Tayyip Erdoğan gibi siyasi liderler yeni bir sisteme geçilmesi talebinde bulundu.

Haber Merkezi · 07 Nisan 2017, 12:32 · Son Güncelleme: 07 Nisan 2017, 16:14 · Yeni Şafak

Diğer

YORUM

PAYLAŞ

Türkiye'de parlamenter sistemin yaşadığı krizler karşısında demokratik yöntemlerle iktidara gelmiş partilerin ve hükümetlerin sistemi yeniden ihya etme veya restorasyon çabası iki farklı boyut üzerinden şekillendi. 1970'lerin başından itibaren sistemin ortaya çıkardığı krizlerin çözümü veya alternatif sistemler tartışılmaya başlandı. Bu noktada sistem tartışmaları sol geleneğin temsilcisi konumundaki Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Doğru Yol Partisi (DYP) için rejim meselesi ile özdeşleştirilen bir konu oldu. Sistemin değişimine karşı çıkan sol, alternatif bir tartışma üretmediği gibi sistemin restorasyonu konusunda da net bir tavır ortaya koymaktan kaçındı. Milli Görüş geleneğinden gelen Milli Nizam, Milli Selamet ve son olarak AK Parti ise sistemin yaşadığı krizlerin çözüme kavuşturulamaması karşısında yeni bir sistemin inşa edilmesini talep etti. Yine 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kendisi de

Bir sistemin diğerini talep etti. Tunc U. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kendisi de Başkanlık sisteminin tartışılmasını istemiş ancak partisi ANAP'ın içinde farkı tartışmalar yaşanmıştır. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yanı sıra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile Alparslan Türkeş gibi liderler de Türkiye'nin Başkanlık sistemine geçişini savunan önemli isimler oldu.

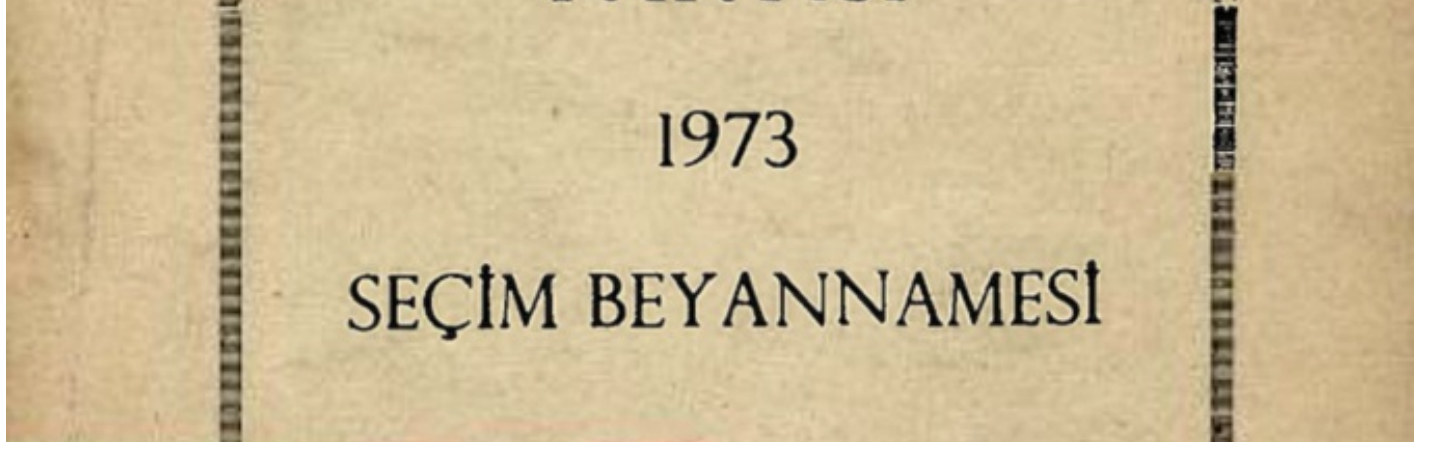
Bu kapsamda Türkiye'de siyasal sistem tartışmasının statüko yanlısı kesimler ile değişim talep eden kesimler arasında şekillendiğini ifade edebiliriz. Bu tartışmada öne çıkan en önemli aktörlerin ise statükonun merkezini oluşturan ordu, bürokrasi, AYM ve bunlara eklenen medyanın olduğu görülmektedir. Nitekim sistem tartışmalarının yanı sıra bu kesimler statükoya aykırı gördükleri anayasa değişikliklerini ya AYM üzerinden engellemek istediler ya da asker veya bürokratik oligarşi üzerinden değişiminin gerçekleşmesini önlediler.

1970'li yıllardan itibaren Türkiye'de parlamenter sistem

içerisinde ortaya çıkan tıkanıklıkların ve istikrarsızlıkların giderilmesi için alternatif bir sistem olarak Başkanlık modeli tartışması yaşanmaya başlandı. Bu sistemi öneren değişim yanlısı siyasi gruplar için ortak vurgu 'istikrar, hızlı karar alma, güçler ayrılığı, halk ile yaşanan kopukluğun ve kırılmalıkların giderilmesi ve yaşanan siyasi krizlerin' önüne geçmektir. Değişim karşıtları ise sistem değişikliği talebini 'rejim değişikliği ve tek adamlık' ile özdeşleştirmeye çalıştı. Bu noktada 1970'lerden itibaren siyasal sistemin değişimi taleplerinin siyasi partilerin seçim beyannamelerinde ve programlarında yer almaya başladığı görülmektedir.

Başkanlık sistemi Millî Nizam Partisi'nin programında

Milli Selamet Partisi, Başkanlık sistemine 1973 yılındaki seçim beyannamesinde yer verdi.

Türkiye'de siyasal sistemin başkanlık modeline dönüşümünü talep eden ilk partilerin Milli Görüş geleneğinden gelen partiler olduğu görülmektedir. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde buna benzer tartışmaların yaşandığı iddia edilmekte ancak, bu konuda kesin bir veri bulunmamaktadır. Bu konuda ilk ciddi tartışmaların 1970'li yıllarda yaşandığı görülüyor. Milli Görüş geleneğinin lideri Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın liderliğini yaptığı Milli Nizam Partisi (1970-71) ve daha sonra kurulan Milli Selamet Partisi, Başkanlık sistemine yer veren ilk partilerdir. Milli Nizam Partisi programında "icrai organın daha kudretli olması süratli çalışabilmesi için Reisicumhur'un tek dereceli olarak seçilmesi ve icrai organ düzenin başkanlık (presidantielle) sistemine göre tanzim" edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Türkiye'de siyasal sistem tartışması statüko yanlıları ile değişim talep eden kesimler arasında şekillenmiştir.

Milli Selamet Partisi ise 1973'te Türkiye'de yaşanan kriz ve tıkanıklıklar karşısında sistem tartışmasını ele aldı ve hazırladığı seçim beyannamesinde Başkanlık sistemini getireceklerini yazdı. Hazırlanan beyannamede "Başkanı tek dereceli olarak millet seçecektir. Böylece millet devlet kaynaşması ve bütünleşmesi kendiliğinden doğacak ve Cumhurbaşkanlığı seçimi mevzuunda rejimimizi yıpratıcı iç ve dış spekülasyonlara imkân kalmayacaktır" denilerek Başkanlık sisteminin gerekliliği vurgulandı.

Türkeş: Halkın yönetime katılımı sağlanmalı

Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) kurucusu ve uzun yıllar boyunca genel başkanlığını yapmış olan Alparslan Türkeş ise 1979 yılında yayımlanan 'Temel Görüşler' isimli kitabında Başkanlık Sistemini tartışarak, Başkanlık sistemini savunduğunu belirtir. Türkeş kitabında, "Milliyetçi Hareket, tek başkan, tek meclis sistemini savunur. Çağımız kuvvetli, adil ve hızlı icra çağıdır. Türk milleti, dünya imparatorlukları kurduğu devirlerde kuvvetli, adil ve hızlı icra sistemini uygulamıştır, kuvvetli ve hızlı icra, icra gücünün tek elde toplanmasıyla mümkündür. Bunun için tarih ve töremize uygun olarak başkanlık sistemini savunuyoruz. İcrayı, cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık olarak ikiye bölemeyiz. Her konuda bütünleşmeci olduğumuza göre, icranın başında da bütünleşmeci olmalıyız" diyerek Başkanlık sisteminin Türkiye'nin tarihsel bir seçeneği olduğunu ifade eder

GÜÇLÜ İKTİDAR

Tek başkan — Tek meclis sistemi

Milliyetçi Hareket, *tek başkan, tek meclis* sistemini savunur. Çağımız kuvvetli, adil ve hızlı icra çağıdır. Türk Milleti, dünya imparatorlukları kurduğu devirlerde, *kuvvetli, adil ve hızlı icra* sistemini uygulamıştır. Kuvvetli ve hızlı icra, icra gücünün tek elde toplanmasıyla mümkündür. Bunun için tarih ve töremiye uygun olarak, *Başkanlık Sistemini* savunuyoruz. İcra, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık olarak ikiye bölemeyiz. Her konuda bütünleşme olduğu gibi, icranın başında da bütünleşme olmalıdır. Türk Tarih felsefesi ve tarihinde *icra organı*, hiç bir zaman bulunmamış yani, *tek bir başkan* tarafından yürütülmüştür. Milliyetçi Türkiye’de de Demokratik Millî Cumhuriyet ilkesi içinde başkan, Türk Milletinin yürütme organının, tek başı olacaktır.

Tek başkan sistemine uygun olarak, yasama organı yönünden de *tek meclis* sistemini savunuyoruz. Avrupa krallık veya federal devlet rejimlerinin bir mirası olan Senatonun, Millet Meclisi yanında yasama işlerini geciktirdiği bir hüviyet taşıması dolayısıyla kaldırılmasını istiyoruz.

Siyasi demokrasinin varlığı, gerçek demokrasinin

TEMEL GÖRÜŞLER

mevcudiyeti için kâfi değildir. Bir ülkede gerçek demokrasiden bahsedebilmemiz için, o ülkede siyasi demokrasiyi tamamlayan iktisadi demokrasinin de kurulmuş olması gerekir. *İktisadi demokrasi*, bir milletin iktisadi meselelerde serbestçe oy sahibi olabilmesi, memleketin iktisadi kararlarına eşit bir şekilde katılabilmesidir. Eğer bir ülkede fertler ve sosyal sınıflar, iktisadi kararların alınmasına eşit ve serbestçe katılamıyor, oy vermiyorsa, o ülkede iktisadi demokrasi yoktur. İktisadi demokrasinin varlığı, milleti meydana getiren sosyal sınıfların, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmasına, kâra, zarar ve yönetime katılmasına bağlıdır. Bu bakımdan iktisadi hürriyet ve demokrasi kavramlarıyla mülkiyet ve yönetim arasında yakın bir münasebet vardır.

Reform ve reformculuk

Türkiye’nin içinde bulunduğu sıkıntı ve çalkantıların başlangıcı iki yüz yıl öncesine kadar uzanır. Dünyamızdaki değişen ve gelişen yeni şartlar Osmanlı Devletinin güç ve kudretini devam ettirmesini imkânsız hale getirdiği gündenberi, süratli bir gerileme dönemi başlamıştır. Ülkenin yönetimini elinde bulunduran kadrolar, münferit misaller dışında, bu kötüye, buhrana gidişi önlemeyi başaramamışlardır. Bizim görüşümüze göre, Türkiye’nin bugünkü perişan, güçsüz, dağınık durumunun önde gelen sorumluları, işbaşına gelmiş olan siyasi kadrolardır. Millî Kurtuluş Savaşı sonunda, «Kuvva-yı Millîye ruhuyla» başlayan silkinme ve güçlenme

MHP'nin kurucu lideri Alparslan Türkeş, Temel Görüşler isimli kitabında Başkanlık sisteminin gerekliliğini vurguluyor.

Yine Dokuz Işık isimli kitabında “Başkanlık sistemi diye adlandırdığımız bu görüşümüzün tahakkuku halinde devlet başkanı, referandum usulü ile bizzat milletin kendisi tarafından seçilecek ve böylece halkın yönetime katılması ve kendilerini ilgilendiren konularda alınacak olan kararlara bizzat iştirak etmesi sağlanarak milli demokrasi tesis edilmiş olacaktır” ifadelerini kullanıyor. Bu bağlamda hem Milli Görüş hareketinin hem de Türkeş’in sistemin başkanlık modeline göre yeniden ele alınması ile ilgili tartışmalara öncülük ettiği görülmektedir. İki kesiminde üzerinde en fazla durduğu nokta ise “milletin belirleyici rolü” üstlenmesi gerektiği fikridir.

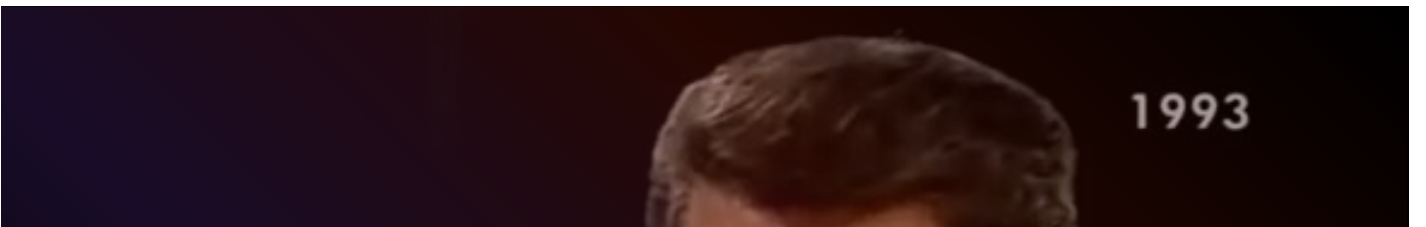
MHP'nin kurucu lideri Alparslan Türkeş, 9 Işık isimli kitabında Başkanlık sistemine yer verir.

1980 askeri darbesinden sonra ise başkanlık sistemi daha çok yeni anayasa tartışmalarıyla birlikte gündeme geldi. Ancak 1982'de hazırlanan yeni anayasa ile cuntacıların sistem içerisinde doğrudan temel aktör olarak ön çıkmasını ve 1960 darbesi ile ortaya çıkan vesayet mekanizmalarının daha da güçlenmesini sağlayacak bir model benimsendi. Yine benzer şekilde cuntanın başında bulunan Kenan Evren'i Cumhurbaşkanı seçtirerek statükonun sürdürülmesi sağlandı.

Özal: TBMM ve Cumhurbaşkanı aynı seçimle seçilmeli

Başbakan Turgut Özal ise 1984'ten itibaren sistemin değişimi ile ilgili yeni bir tartışma başlattı. Özal, siyasal alanda yaşanan tıkanıklıklar nedeniyle Türkiye'de mevcut sistemin artık işlemediğini ve ülkenin karşı karşıya kaldığı sorunların çözümü konusunda etkisiz kaldığını dile getirerek yeni bir sisteme geçilmesi gerektiğini savundu. Özal'ın Türkiye için önerdiği en önemli sistem ise Başkanlık sistemi oldu. Özal'a göre Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı siyasi krizler ve istikrarsızlıklar ancak güçlü bir Başkanlık sistemi ile ortadan kaldırılabilirdi. Osmanlı'dan modern Cumhuriyete kadar geçen sürecin değerlendirmesini yapan Özal, Başkanlık sisteminin Türkiye'nin tarihi karakterine ve geleneğine de uygun olduğunu belirtiyor.

Özal'ın üzerinde durduğu diğer önemli unsurlar ise güçler ayrılığı prensibinin ve hızlı kalkınmanın Başkanlık sistemi içerisinde daha başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilecek olmasıydı. Özal'a göre Başkanlık sistemi içerisindeki check-balance (karşılıklı denetim) sistemi ile Türkiye'de güçler ayrılığı keskin bir biçimde birbirinden ayrılabilir ve hızlı karar almanın mümkün olduğu bir sistemde ekonomik kalkınma daha güçlü bir şekilde sağlanabilirdi. Başbakanlık döneminde Başkanlık sistemine yeterince destek bulamayan Özal, Cumhurbaşkanı seçildikten sonra bu sistemin daha çok tartışılmasını ve gündeme getirilmesini istedi.

'Parlamenteer sistemde denetim yok'

1993 yılında Mehmet Ali Birand'ın 32. Gün programına katılan 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal, parlamenteer sistemin Türkiye'de istikrarsızlığa yol açtığına dikkati çekiyor. Özal, bakanların parlamentonun dışından seçilmesi ve denge denetleme sisteminin güçlendirilmesinin Türkiye için yararlı olacağını ifade ediyor.

Bu konun tartışılabilirdiği panel ve programların yapılmasına doğrudan destek verdi. Özal'ın sunduğu Başkanlık modeli bugün AK Parti ve MHP'nin üzerinde uzlaştığı anayasa değişikliğiyle büyük benzerliklere sahip. Özal'ın sunduğu öneriye göre, Cumhurbaşkanı ve Meclis seçimleri eş zamanlı olmalı ve Meclisin erken seçim kararı alması durumunda cumhurbaşkanlığı seçimleri de yapılmalıydı. Yine Cumhurbaşkanı'nın yetkileri korunmalı ve seçimler 5 yılda bir iki turlu bir şekilde gerçekleşmeliydi.

Özal'a göre Cumhurbaşkanlığı seçimleri ve Meclis seçimleri eş zamanlı yapılmalıydı.

Özal'a göre Osmanlının bakiyesi olan Türkiye Cumhuriyeti'nde parlamenteer sistem sorunların çözümü için etkin bir araç değildi. Ancak Özal döneminde Başkanlık sistemine kendi partisi içerisinde de karşı olanlar olduğu gibi muhalefette söz konusu tartışmaya sert tepki gösteriyordu. Demirel, Özal'ın sistem ile ilgili talebini konjonktürle bağdaştırıyor ve o dönem ANAP'ın zayıflamasına bağlıyordu. Yine benzer bir şekilde Özal'ın önerisi bugünkü muhalefet partilerinin Cumhurbaşkanı Erdoğan için kullandığı 'kişisel bir heves' söylemi ile benzer şekilde değerlendiriliyor ve kendi iktidarını devam ettirmenin bir ara formülü olarak gösterilmeye çalışılıyordu. Muhalefetin bir diğer argümanı da bugünkü muhalefetin en çok kullandığı 'rejim değiştirilmek isteniyor' söylemiydi.

Demirel: Başkanlık sistemi istikrar için şarttır

Özal sonrası dönemde bu tartışmalar rafa kalkarken, yerine Cumhurbaşkanı seçilen Süleyman Demirel de kısa süre sonra, daha önce karşı olduğu sistemin Türkiye için gerekli olduğunu ifade etmeye başladı. Demirel, Türkiye'de yaşanan krizlerin çözümü karşısında halka gitme imkânının olmadığını ve bununda sistemden kavnaklandığını düşünüyordu. Demirel, darbelerin ve sivas

krizlerin ortaya çıkardığı kırılmaların çözümünün sistem değişikliği ile mümkün olabileceğine inanıyordu.

Bu düşüncesini 1997 yılında açıklayan Süleyman Demirel, “Ben, 4 sene 3 aydır Çankaya’da oturuyorum. Bu süre içinde tam 6 tane hükümet onayladım. Bu durum, ister istemez Meclis hükümetini tartışılır hale getirdi. Seçim oluyor, ama bu Meclis hükümet çıkaramıyorsa, zorluk ortaya çıkıyor. Bu, Türkiye’yi bir arayışa götürüyor. Yarı başkanlık, başkanlık sistemi. Onu da şartlar ortaya çıkardı. Ne oluyor? Meclisin seçtiği hükümetten, başkanın seçtiği hükümete geçiyorsun” dedi. Demirel, kendisine yönelik eleştirilere ise, “Başkanlık sistemi siyasi istikrarın sağlanması açısından şarttır. Yürütme ve yasama birbirinden ayrılmalıdır. Başkanlık sistemi kaçınılmazdır. Türkiye bu sistemi tartışmalıdır” cevabını verdi.

Yine 4 Şubat 1998 tarihinde Ankara Genç İşadamları Derneği Kongresi’nde açıklamalarda bulunan Demirel, “Ben isterdim ki, Türkiye Cumhurbaşkanı seçsin. Ben isterdim ki, Türkiye dar bölge seçimine gitsin. Temsili sistem işlemiyor. Ben İsterdim ki, Türkiye’de başkanlık sistemini yapalım. İçimde ukdedir yapamadık. Devlet büyük, ülke büyük, halk çok dinamik biz bu ülkeyi idare edemiyoruz. Sistemde değişiklik yapmamız lazım” ifadelerini kullanarak Başkanlık sisteminin önemini vurgulamıştı.

Dönemin Demokratik Sol Partisi (DSP) Genel Başkanı Bülent Ecevit ise tıpkı bugünkü muhalefetin yaptığı gibi sistem değişikliğini rejim değişikliği ile ilişkilendirerek Demirel’e sert tepki gösterdi. Ecevit, “Rejim değişikliği önerileri bence tehlikeli bir kumardır (...) Bence Türkiye’deki laik demokratik rejim açısından ciddi bazı sakıncalar taşımaktadır... O kişi laik demokrasiyi yıkmaya kalkışırsa bunu kim nasıl önleyebilecektir” diyerek sistem tartışmasını bir beka sorunu olarak göstermeye ve rejimle ilişkilendirilmeye çalıştı. Bu söylem, bugünkü muhalefet liderleri tarafından iktidara dönük olarak kullanılıyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Başkanlık sistemi

Türkiye’de başkanlık sistemine geçilmesi gerektiğini en güçlü şekilde dile getiren isim ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan oldu. Erdoğan, İstanbul Belediye Başkanlığı yaptığı dönemden beri Başkanlık sisteminin Türkiye için bir gereklilik olduğunu savunuyor. Nitekim Erdoğan’ın öncülük ettiği bu tartışma 2000’li yıllarda daha geniş kapsamlı olarak tartışılmaya başlandı. 2003’te 59. Hükümetin kurulmasından kısa bir süre sonra katıldığı bir televizyon programında açıklama yapan dönemin Başbakanı Erdoğan, Başkanlık sistemi ile ilgili, “Başkanlık sistemi konusunda bir konsensüs sağlanırsa, Türkiye’nin ciddi bir sıçrama yapacağına inanıyorum. Siyasetteki arzum Başkanlık Sistemi. İdeal olanı Amerikan Modeli, tabii bunun için de ülkedeki tüm kurumların halkla bütünleşerek bir konsensüs sağlanmalıdır... bunu başardığımız takdirde Türkiye ciddi bir sıçrama yapacaktır” dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan uzun yıllardan beri Başkanlık sistemini savunuyor.

Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları başta CHP lideri Deniz Baykal olmak üzere muhalefet partileri ve dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından eleştirildi. Sezer bu dönemde yaptığı açıklamada, "Anayasada, demokratik devlet niteliği Türkiye Cumhuriyeti'nin değiştirilemez nitelikleri arasında sayılmış, demokrasiye en uygun olması nedeniyle de parlamenter hükümet sistemi kabul edilmiştir" diyerek başkanlık sistemi tartışmasını anti-demokratik olduğunu iddia etti.

367 krizi ve e-Muhtıra

Parlamenter sistemin yaşadığı kriz ise özellikle 2007 Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde Onursal Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu'nun ortaya attığı ve daha sonra vesayet kurumları tarafından büyük bir krize dönüştürülen 367 krizi ile birlikte farklı bir sürece girdi. TBMM'de yapılan oylamanın iptali için AYM'ye başvuran CHP lideri Deniz Baykal, karar öncesi, "Anayasa Mahkemesi 367 kararını onaylamazsa ülke çatışmaya gider" dedi. 27 Nisan 2007'de Genelkurmay Başkanlığı sitesinde yayınladığı "e-Muhtıra" ile Cumhurbaşkanlığı seçimlerini daha da karmaşıktırdı ve "TSK'nın gerektiğinde tavrını ve davranışlarını açık ve net bir şekilde ortaya koyacağı" mesajı verilerek siyasi alana müdahale sinyali verdi.

AYM'nin de TBMM'deki oylamayı iptaliyle birlikte AK Parti, yaşanan krizi çözmek için erken seçim kararı aldı. 22 Temmuz 2007'de gerçekleşen seçimlerden büyük bir zafer elde eden AK Parti, hemen ertesinde hazırladığı anayasa paketini ANAP ile uzlaşarak referanduma götürdü. Hazırlanan anayasa paketi ile Anayasanın 102. maddesine "Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi" ibaresi eklendi. 21 Ekim'de gerçekleşen referandumda anayasa değişikliğini öngören

paket yüzde 68.95 oranında kabul gördü. Bu değişiklik ile halkın iradesinin devletin zirvesinde doğrudan tecelli etmesinin önü açıldı. Bu değişiklik aynı zamanda son 40 yılda var olan Başkanlık tartışmasının daha güçlü bir şekilde gündeme gelmesini sağladı.

Referandum sonrasında masaya başkanlık sistemi gelecek

**BASBAKAN ERDOĞAN
'TARTIŞILABİLİR'
DEDİ**

**REFERANDUMA
1 gün kaldı**

PANKARTI TOPLATIP YANINA ALDI
Kürsüde konuşurken "Evladın bizimle, biz varız yanında, bayramın kutlu olsun Tenzile Ana" yazılı pankartı gören Başbakan Erdoğan, teşekkür ettikten sonra pankartın fotoğrafını çekirtti. Konuşmalarına "Pankartı toplatıp alalım" dedi.

Protokol iması

BASBAKAN Erdoğan önceki akşam katıldığı bir başka televizyon programında da gazeteci Mehmet Barlas'ın, "Siz NATO üyesi bir ülkenin Başbakanısınız. Milli Savunma Bakanı neden protokolda Genelkurmay Başkanı'nın arkasında duruyor" diye sordu. Erdoğan, "Yeni Anayasa'yı bir halledelim..." diye yanıt verdi. Bunun üzerine Barlas, "Yeni Anayasa içinde bu olacak mı? Söz mü" diye sordu. Erdoğan da, "İnşallah" karşılığını verdi.

Profesyonel ordu

ERDOĞAN, "Profesyonel ordu" tartışmalarını konuşurken, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin profesyonel askerliğe yaklaşımını olumlu görmüştür. Tek tip askerlikle ilgili çalışmalarımız sürüyor. Özel sınır birlikleri kurulması noktasında ise eski Genelkurmay Başkanı Orgeneral İker Başbuğ'un olduğu gibi Genelkurmay Başkanı Orgeneral İshak Koşaner'in de yaklaşımını olumlu" dedi.

'Sen lokomotif ol biz vagon'

"Türbani biz çözeriz" diyen CHP Lideri Kılıçdaroğlu'na çağında bulunan Başbakan Erdoğan, "Siz müracaatı yapın. Biz de arkanıza takılalım. Biz vagon olalım sen lokomotif. Bu ülkede başı örtülü-açık artık bitsin" dedi

BAYRAMI İstanbul' da geçiren Başbakan Erdoğan, dün Arnavutköy, Sultangazi, Gaziosmanpaşa, Bayrampaşa ve Fatih'te halka hitap etti. Taksim'den geçerken halkı selamlayan Başbakan, Şişli'den sonra da Sarıyer ve Kağıthane'de vatandaşlara hitap etti.

Cuma namazını Taşoluk'taki Yeşil Cami'de kılan Erdoğan, cami çıkışı kendisini bekleyenlere hitap etti. CHP'nin daha önce başörtüsü sorununu çözen düzenlemeyi 110 imzayla Anayasa Mahkemesi'ne taşıyarak iptal ettirdiğini hatırlatan Erdoğan, "Türbani biz çözeriz" diyen Kılıçdaroğlu'na şöyle seslendi:

"Eğer dürüstsen, doğru konuşuyorsan bugünden tezi yok gel, pa-

Bahçeli'ye cevap verdi

BASBAKAN Erdoğan cami çıkışı MHP Lideri Bahçeli'nin eleştirilerini hatırlatarak, "Şimdi sizlerle bir araya geldik ya bunu camiye siyaset sokmak diye nitelendirir. Sayın Bahçeli, camiye siyaset sokmak, caminin içinde bu konuşmayı yapmaktır. Biz dışarıda bu konuşmayı yapıyoruz" açıklamasında bulundu.

zartesi günü Meclis'e müracaatı yap, biz de senin yollarına gül dökelim. Bu müracaatı nasıl daha önce 110 üyenin imzasıyla yaptığımızı şimdi de 110 imzayla yapın. Biz de arkanıza takılalım, biz vagon olalım, sen lokomotif ol. Başı örtülü, açık artık bu ülkede bitsin."

'KÜLAHIMA ANLAT'
Başbakan Gaziosmanpaşa'da, isim vermeden Yargıtay Başkanı

Hasan Gerekçer'i eleştirdi. Siirt'te okuduğu bir şiir yüzünden 10 ay mahkûm edildiğini söyleyen Erdoğan "Kim etti? Malum yargı. Başına gelenler ayrı bir destandır, o ayrı. Şimdi Sayın Başkan diyor ya 'Biz kimsenin ne arka ne ön bahçesiyiz' diye. Sayın Başkan onu külahıma anlattı" dedi.

'YARSAV DEĞİL YARSAF'

Hayır cephesindeki partileri tek tek sayan Erdoğan, "Bunun yanında çeteler var. Bunun yanında YARSAV var. Adını değiştirmek lazım, YARSAF yapmak lazım. Çünkü o da bir parti oldu" diye konuştu. Başbakan bugün Güngören, Esenler, Bağcılar, Bahçeçievler, Küçükçekmece, Beylikdüzü, Avcılar ve Esenyurt'ta mitinglere katılacak. ■ Umur TÜRÜNCÜ/AHT

Başbakan Erdoğan, başkanlık sisteminden dokunulmazlık profesyonel askerlikten yeni Anayasa'ya kadar referandum sonrası gündeme ilişkin mesajlar verdi. Erdoğan, "Bunların bütünü mesele, ülkemiz hangisiyle daha büyük kazanım elde edecek. Sistem ne kadar rahat çalışabilirse..." dedi

BASBAKAN Tayyip Erdoğan, Çankaya'nın yetkilerine ilişkin olarak, Cumhurbaşkanı Gül'ün Cumhurbaşkanlığı'nın mevcut yetkilerinin fazla olduğuna yönelik açıklamalarını hatırlatı ve AK Parti'nin de aynı düşüncede olduğunu söyledi. CNN Türk'te Taha Akyol'a konuk olan Erdoğan, başkanlık sisteminin tartışılabilirliğini belirterek, başta ABD olmak üzere farklı ülkelerdeki uygulamalardan örnekler verdi ve şöyle konuştu: "Bu konuda Anayasa Komisyonu Başkanımız Burhan Bey'in (Kuzu) geniş çalışması var, akademisyenlik döneminde tezi var. Bütün mesele, ülkemiz hangisiyle daha büyük kazanım elde edecek. Sistem ne kadar rahat çalışabilirse... Muhalefet bunlar hilafet getirecek" diyor. Hilafetle ne alakası var, parlamenter sistem yine işliyor. ABD Kongresi'nin ne kadar güçlü olduğunu biliyorsunuz." diye konuştu.

Akyol'un "Yargı meselesi haric sizin konumuzuz Obama'dan güçlü. Obama TBMM'de sahip olduğunuz desteğe sahip değil. Siz meselenin yargıyla alakalı sözleri üzerine de Erdoğan'ın "Evet, sahip değil. Olay dengesi noktasında bir söz konusu. Bunu yok ediyorlar". Vur abalığı o olay farklı bir noktaya kara propaganda yapıyor. Üzerinde çalışmalar yapıyor nihanetinde bunların da gerekirse halk oylamasına gidilir... Şu anda illa da olmazsa olmazımız değil Erdoğan'ın programını değerlendiriyoruz."

DOKUNULMAZLIK li dokunulmazlığın kaldırıldığını zaman zaman laşır, milletvekilinin içinde çalışma imkânı. Bir başkan bile her zaman, bir yargıdan açık. Demokles'in kiti boyunduruğu sallandı. Su anda sizler otuz zaman nasıl bu görüşü

Mitingte katılan Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu, çocuklar ve bazı engellilerle yakından ilgilendi. Fotoğraf: Serkan AKKOÇ

MERKEZİ SINAVSIZ

YOK ile ilgili Sayın Bakan görüşmem olmuştuk. Başarıyla ifade su, YOK'un rejim meselesidir. O tiler ki YOK hep bir Gittirmeyince sınıf. Gök YOK'u değersizlikten başlıklar. Ben de YOK'un sistemini değil, den yanayım. Bunu üniversite kendi yaparsa, kendi yaparsa, benli kendim olan rahatsızlıktır."

HABER TÜRK 11 Eylül 2010
Yayın Kurulu: Haberler, Gazeteciler ve Muhabirler
Ticari Sicil No: 27090
Medyana Grubu
Muharrem Karim, Yönetim Kurulu Başkanı

2010 yılında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Başkanlık sistemini ele alacaklarını açıkladı. 12 Eylül 2010'da gerçekleşen referandum öncesi bir TV kanalına katılan dönemin Başbakanı Erdoğan, referandumdan sonra Başkanlık sisteminin masaya geleceğini söyledi. Erdoğan, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı'nın mevcut yetkilerinin fazla olduğuna yönelik açıklamaları ile ilgili yaptığı değerlendirmede başta ABD olmak üzere farklı ülkelerde uygulanan sistemleri örnek vererek "Bu konuda (Başkanlık sistemi) geniş çalışma yapabiliriz. En ideali neyse üzerinde tartışabiliriz. Gerekirse halk oylamasına gidilebilir. Önemli olan ülkemiz hangisiyle daha büyük kazanım elde edecek" şeklinde konuşarak Başkanlık Sistemini işaret etti.

Türkiye'nin Başkanlık sistemine geçişini savunan en önemli isimlerden biri olan TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu ise, 12 Eylül 2010 yılında gerçekleşen referandumun ardından yaptığı açıklamada parlamenter sistemin tıkanıldığını söyledi. Kuzu, "Sağlıklı işleyecek tek model başkanlık sistemi. Fransa'daki model yarı başkanlık sistemi, o model çok sağlıklı değil. Kuvvetler ayrılığı parlamenter sistemde yok... Türkiye'de denetim mekanizmaları çalışmıyor. Gerginlik yapmamak gerekiyor. Yeni anayasa metninin hazırlanacağını düşünüyorum. Parlamenter sistemin çıkmazları Türkiye'de çok daha sıkıntı çıkarıyor" dedi.

18 POLİTİKA

AK PARTİ'DE YENİ HEDEF BAŞKANLIK SİSTEMİ Mİ?

En sağlıklı model başkanlık sistemi

TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu

TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu: Sağlıklı işleyecek tek model başkanlık sistemidir. Bu sistemin daha uygun olduğunu düşünüyorum. Ya yeni anayasa, ya da değişiklik

HABER MERKEZİ

TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu, parlamenter sistemin Türkiye'nin sorunlarını "çözer gibi" olduğunu, ancak yine tıkanıklık yaşanacağını belirterek "Sağlıklı işleyecek tek model başkanlık sistemidir. Bu sistemin daha uygun olduğunu düşünüyorum" dedi. Kuzu, önlerindeki iki seçeneğin de "mevcut anayasasının zamanla değiştirilmesi" ve "2011 seçimleri sonrası yeni bir anayasa yapılması" olduğunu kaydetti.

Referandumdan önce başkanlık sisteminin konuşulabileceğini dile getiren Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, önceki gece de Kuzu'dan "yeni anayasa için çalışmalara başlaması"ni istedi. Dün NTV'ye değerlendirmelerde bulunan Kuzu, parlamenter modeli esas alan bir Anayasa çalışması daha olduğunu dile getirdi. Kuzu sözlerini şöyle sürdürdü: "Parlamenter sistem bu ülkenin sorunlarını

çözer gibi olur, yine tıkanır. Sağlıklı işleyecek tek model başkanlık sistemi. Fransa'daki model yarı başkanlık sistemi, o model çok sağlıklı değil. Kuvvetler ayrılığı parlamenter modelde yok. ABD Başkanı kongreden izin almadan bir şey harcamaz. Türkiye'de denetim mekanizmaları çalışmıyor. Gerginlik yapmamak gerekiyor. Yeni anayasa metninin hazırlanacağını düşünüyorum. Parlamenter modelin çıkmazları Türkiye'de çok daha sıkıntı çıkarıyor."

38 ülke uyguluyor

Başkanlık sistemi dünyada iki farklı şekilde uygulanıyor. Fransa gibi bazı cumhuriyet rejimlerinde Cumhurbaşkanı aynı zamanda devlet başkanı unvanına sahip ancak altında bir de Başbakan bulunuyor. Yürütme yetkisini başbakanla başkanı paylaşıyor. Son söz Cumhurbaşkanı'nda oluyor. ABD gibi bazı ülkelerde ise devlet başkanı hemen hemen tüm yürütme yetkisini kendinde topluyor. Dünyada başkanlık sistemini uygulayan ülkelerin sayısı 38.

HİTLER'e benzettiler korku saldılar

Türbandan YAŞ'a Türkiye sil baştan

Referandumun resmi sonucunun yürürlüğe girmesinden itibaren Türkiye çarpıcı gelişmelere sahne olacak. Yüksek Mahkeme'den HSYK'ya dek alışlagelmedik düzenlemeler geliyor

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU Ankara

disiplin raporları bugüne kadar Adalet Bakanlığı'na sevk edilmeyen Savcı Ömer Faruk Eminagaoglu, Başsavcı İlhan Cihaner, Sincan hâkimi Osman Kaçmaz gibi isimlerin kaderini de belirleyecek. Semdinli Savcısı Ferhat Sarıkaya, Kenan Evren hakkında dava açtığı için meslekten atılan Sacit Kayasu gibi isimler ise mesleğe dönmek için dava açabilecek.

■ **POZİTİF AYRIMCILIK MI TÜRBAN MI?** Paketin 1. maddesiyle, anayasanın "eşitlik" başlıklı 10. maddesine, çocuklar ve kadınlar için ayrı ayrı düzenlemeler...

TBMM Eski Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu, Türkiye için en sağlıklı sistemin başkanlık sistemi olduğunu söyledi.

Başkanlık sistemi ekseninde yeni anayasa tartışması

Anayasa referandumundan önce başlayan Başkanlık sistemi tartışması siyasilerin ve medyanın da konuya dâhil olması ile birlikte kamuoyundaki en önemli tartışmaya dönüştü. Bu süreçte

tartışmalar 2011 yılındaki genel seçimlerle birlikte hız kazanırken, özellikle yeni anayasa tartışmaları ışığında şekillendi. 12 Haziran 2011’de gerçekleşen seçimlerde tüm siyasi partiler yeni bir anayasa sözü verirken, seçimlerden sonra da yeni anayasa ve yeni sistem tartışması ile ilgili tartışmalar devam etti.

Yeni anayasa tartışmalarının devam ettiği süreçte dönemin Başbakanı Erdoğan, yaptığı açıklamada "Yeni anayasanın yazım sürecinde başkanlık mı olur, yarı başkanlık sistemi mi olur, tartışılabilir" demesi ile Başkanlık sistemi Türkiye’nin gündeminde geniş bir yer bulmaya başladı. Tüm siyasi partiler yeni bir anayasanın hazırlanmasına dair bir niyet beyanında bulunurken, muhalefet partileri sistem tartışmasına karşı çıkmayı sürdürdü.

Bu dönemdeki tartışmalar iki farklı boyut üzerine inşa edildi. Muhalefet partileri sistemin tartışılmasına karşı çıkarak, genel olarak sistemle ilgili kaygılarını öne çıkarırken, genel olarak 1990’lı yıllarda kullanılan argümanlara başvurdu.

2011 seçimlerinden sonra yeni Anayasa çalışmaları için 4 partiden üyelerin katılımı ile oluşturulan Anayasa Komisyonu’nda AK Parti’nin en önemli tezi Başkanlık sistemi oldu. AK Parti Başkanlık sisteminin Türkiye için en uygun sistem olduğu vurgularken, muhalefet partileri buna karşı çıktı. Komisyonda ortak bir uzlaşının ortaya çıkmaması nedeniyle dört partinin uzlaşabildiği konular öncelikli olarak tartışmaya başladı. Dört partinin ortak çalışması sonucu 43’ü temel haklar ve hürriyetler olmak üzere 60 madde üzerinde uzlaşıldı. Ancak yeni anayasanın tümü üzerinde ortak bir uzlaşının sağlanamaması komisyonun çalışmalarını sonlandırması ile sonuçlandı.

Anayasa tartışmaları ile kamuoyunda sıkça gündeme gelen sistem tartışmaları Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde ise yukarı yönlü bir ivme kazandı. 2007’de yapılan anayasal değişiklik ile Cumhurbaşkanının ilk kez halk tarafından seçilecek olması, Başkanlık sistemini tartışmaların ana merkezine yerleştirdi. Muhalefetin bu dönemde sistem tartışmasını salt Erdoğan’ın adaylığına indirgemesi ve sistemi Erdoğan üzerinden tartışması sistem karşıtı kesimde yeterli bir argümanın oluşamamasına neden oldu.

Halkın Cumhurbaşkanını seçerek yürütmenin başı için doğrudan belirleyici olan bir aktöre dönüşmesi ise sistem tartışmalarında belirleyici oldu. Nitekim 10 Ağustos’ta gerçekleşen seçimleri Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın kazanması ve halkın belirleyici hale gelmesi sistemin kamuoyunda daha fazla tartışılmasını sağladı.

2011 genel seçimlerinin ardından TBMM Başkanı Cemil Çiçek'in başkanlığında Anayasa Uzlaşma Komisyonu kuruldu. (AA)

Yeni sistem tartışması ve anayasa görüşmeleri

10 Ağustos seçimlerinden sonra AK Parti'nin en önemli hedefi uzun yıllardan beri savuna geldikleri sistemsiz dönüşümün hızlı bir şekilde gerçekleşmesi oldu. Başbakan Ahmet Davutoğlu görevi devraldıktan sonra bu yönde çalışma başlatacaklarının işaretini verdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'da 2015 yılında Somali dönüşü uçakta gazetecilere yaptığı açıklamada "Ben başkanlık sisteminin bu sürece güç katacağına inanıyorum. Seri karar almak çok daha çabuk netice almayı getirecektir. Bizdeki sistemde karar süreci süratle işliyor dersek kendimizi aldatırız. Başkanlık, belediye başkanlığımdan beri savunduğum bir tezdır. Ahmet Bey (Davutoğlu) için de savunulacak en önemli tezlerden bir tanesidir" dedi.

AK Parti bu dönemde bir yandan yeni anayasa için çalışmalar yaparken diğer yandan da sistemin kamuoyunda anlatılması yönünde adımlar atmaya çalıştı.

Bu dönemde özellikle bölgede yaşanan Suriye krizi, FETÖ, DEAŞ ve PKK ile mücadele ve diğer bazı iç ve dış gelişmeler Türkiye'nin önceliğinin bu unsurlarla mücadeleye kaymasına neden oldu. Özellikle yaklaşan 7 Haziran genel seçimlerinin ortaya çıkardığı gerilim de eklemlendiğinde Türkiye tarihinin en önemli dönemecinden geçti.

7 Haziran öncesi siyaset alanında tansiyonun yükselmesi, sistem tartışmalarını da etkiledi. AK Parti seçim beyannamesinde yer verdiği Başkanlık sistemini halka anlatırken, muhalefet partileri sistem karşıtı eleştiriler ile tartışmaları sığ bir alana kaydırmaya çalıştı. Özellikle sistemi 'diktatörlüğü kurma aracı' olarak tanımlamaya çalışan muhalefet, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef haline getirdi. Bu durum seçimler öncesinde iki farklı blokun ortaya çıkmasına neden oldu.

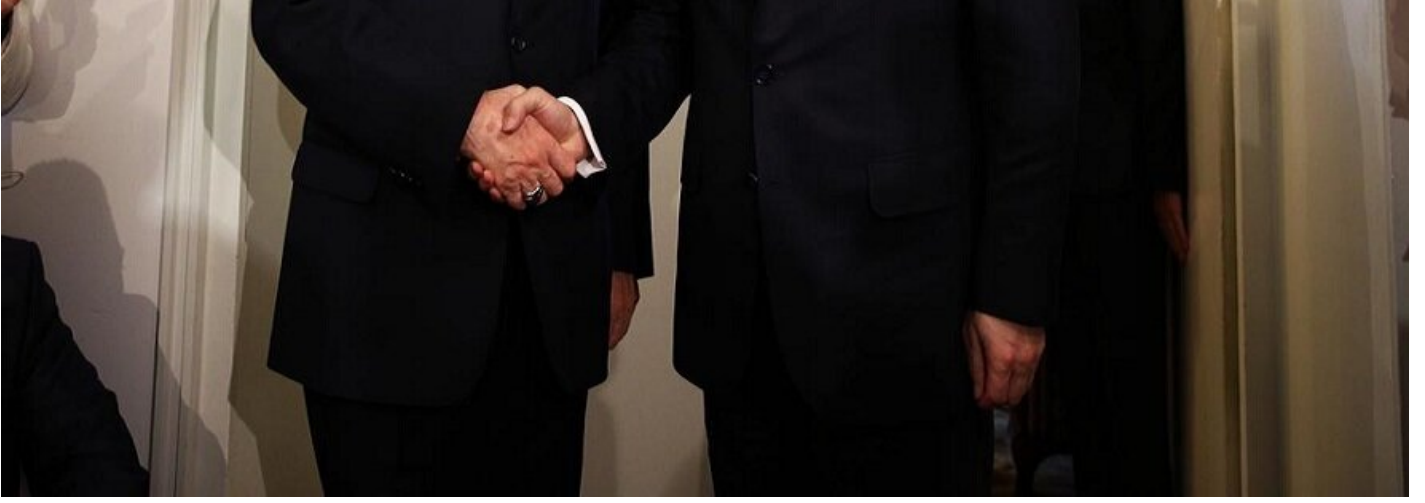
Muhalefet partileri sistem değişikliğini rejim değişikliği ile özdeşleştirme, sistemin değişim talebini Erdoğan'ın kişisel talebiymiş gibi sunma çabasına girişti. 1 Kasım sonrasına kadar devam eden kırılğanlıklar ve Türkiye'nin istikrarsızlaştırılması çabası sonuçsuz kaldı. Türkiye, 1 Kasım seçimlerinden sonra bir yandan iç ve dış tehditlerle mücadelesini sürdürürken, diğer

yandan da yeni anayasa yapımı noktasında adımlar atmaya başladı. 1982 Anayasasının değiştirilmesi talebi bu dönemde de dillendirilirken, sistemin değişimi yönündeki tartışmalar yeniden gündeme geldi. Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, sistem değişimi ile ilgili olarak "Başkanlık tartışması sistemi en etkin hale getirme meselesidir. Şahısla ilgili değildir. Bizim için en uygun model hangisi, milletimize tekrar sorulmak suretiyle bir karara varılacak. Sayın Cumhurbaşkanı'nın tavrı bellidir; başkanlık sistemi Türkiye'ye lig atlatacak. Böyle önemli bir tartışma millettten bağımsız, millettten ayrı düşünülemez. Bunun kapsamı referandumsa referanduma gidilir" açıklamasında bulundu.

Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, Anayasa görüşmeleri kapsamında CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ile görüştü.

Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, Anayasa görüşmeleri kapsamında MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile görüştü.

Başbakan Ahmet Davutoğlu 22 Aralık 2015'te anayasa görüşmeleri için CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile görüşme talebinde bulundu. İki liderle gerçekleşen görüşmelerden ortak bir uzlaşma çıkmaması ve AK Parti'nin referandum için yeterli çoğunluğa sahip olamaması nedeniyle herhangi yeni bir adım atılamadı.

2016 yılına gelindiğinde Başbakanlık sistemi ile ilgili tartışmalar Kemal Kılıçdaroğlu'nun Mayıs 2016'da yaptığı bir açıklama ile yeni bir boyut kazandı. Kılıçdaroğlu, "Diyorlar ki, 'Başkanlık sistemi getireceğiz.' Nasıl başkanlık? Bir kişi konuşacak Türkiye susacak, bir kişi konuşacak hakim ona göre karar verecek, bir kişi konuşacak ona göre milletvekili listeleri hazırlanacak, bir kişi konuşacak istediği adam hapse gelecek. Böyle bir başkanlığı kan dökmeden bu ülkede gerçekleştiremezsiniz. Açık ve net." diyerek Başkanlık sistemine karşı 'kan döküleceğini' ima etti. Kılıçdaroğlu'nun bu çıkışı kamuoyunu sarsarken, siyasal alanda da büyük bir tepki topladı.

Bahçeli: Başkanlık teklifini değerlendirebiliriz

Bu süreçte görevden ayrılan Ahmet Davutoğlu'nun yerine gelen Başbakan Binali Yıldırım ise yeni dönemde en önemli hedeflerinin Başkanlık sistemini hayata geçirmek olduğunu söyledi. Açıklamalar ile Başkanlık tartışmaları gündemdeki yerini korumayı sürdürürken, Temmuz ayında gerçekleşen FETÖ'nün hain darbe girişimi ile tartışmalar kesintiyi uğradı. 15 Temmuz'daki hain girişimin ardından ülkede ortaya çıkan birlik ve beraberlik, siyasal alanda da kendine yer buldu. Özellikle üç siyasi parti liderinin ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katıldığı Yenikapı'daki demokrasi mitingi, 'Yenikapı Ruhu' olarak bilinen yeni bir süreci başlattı. Darbe girişimi sonrası yaşanan birliktelik siyasal alandaki birlik vurgusunu da güçlendirdi.

Türkiye bu dönemde bir yandan FETÖ ile mücadele başlatırken, diğer yandan da devlet kurumlarının yeniden restorasyonu için büyük bir çaba göstermeye başladı. Devlete sızmış olan FETÖ mensuplarının tasfiyesi ve halkın FETÖ, DEAŞ ve PKK ile mücadeleye verdiği destek ile birlikte içeride yeni bir süreç başladı.

Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı tehditlerin bertaraf edilmesi için büyük bir toplumsal mutabakat ortaya çıktı ve bu durum siyasal alanı da olumlu etkiledi. Bu bağlamda 15 Ekim

2016'da açıklama yapan MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli başkanlık sisteminin tartışılabileceğini söyledi.

Bahçeli partisinin genel merkezinde Siyaset ve Liderlik Okulu'nun 13'üncü dönem açılışından sonra yaptığı açıklamada, "Türkiye'de meydana gelen tartışmalar siyaseti zenginleştirecek ve sistem tartışmalarına son verecek hayırlı bir sonuca ulaşırsa da bundan memnuniyet duyacağımızı belirtmek isterim" diyerek Başkanlık sisteminin tartışılması gerektiğini işaret etti. Bahçeli, anayasa değişikliğinin Meclis'e getirilmesi halinde referandum yolunun açılması için MHP'nin destek verip vermeyeceği sorusuna ise " Bunun önlemek için biz bu konuda ısrarcı olan siyasi iktidarın önerisini getirmesini istedik. Bize göre TBMM'ye bir metin getirilmesinde yarar vardır." karşılığını verdi.

Başbakan Binali Yıldırım ve MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli Anayasa değişikliği görüşmeleri kapsamında görüştü.

Bahçeli'nin Başkanlık sistemi ile ilgili açıklamalarından sonra AK Parti ile MHP arasında yeni bir görüşme trafiği başladı. 17 Ekim'de Başbakan Binali Yıldırım, Bahçeli ile görüşerek Başkanlık sistemini ele aldı. Görüşmeler sonrası iki liderin talimatı sonrası AK Parti ve MHP'li yetkililerin yeni anayasayı ele alması için bir ekip oluşturuldu. İki tarafın üzerinde uzlaştığı anayasa teklifi sonrası bir araya gelen iki lider uzlaşma metninin AK Parti imzası ile TBMM'ye gönderileceğini duyurdu. Aralık ayı içerisinde TBMM'ye gönderilen 18 maddelik Anayasa değişikliği teklifi TBMM Anayasa Komisyonu'nda görüşüldükten sonra genel kurula gönderildi. Teklif genel kurulda tartışıldığı sırada yeniden bir araya gelen iki lider metinle ilgili görüş alışverişinde bulundu.

TBMM’de görüŖülen 18 madde AK Parti ve MHP milletvekillerinin oyu ile genel kuruldan geçti. 26 Ocak’a kadar devam eden görüŖmelerin sonunda anayasa paketi 339 milletvekilinin oyu ile kabul edildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın TBMM Divanı tarafından kendisine gönderilen anayasa deęiŖiklik teklifini 10 Ŗubat’ta onaylamasının ardından Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı sistemini öngören deęiŖiklik için referandum tarihi de netleŖti. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın onayı sonrası toplanan Yüksek Seçim Kurulu (YSK) referandumun 16 Nisan’da yapılacağını duyurdu.

Abone Ol

Google News

#BaŖkanlık sistemi

#Sistem tartiŖması

#Cumhurbaşkanlığı sistemi

#Turgut ÖZAL

#Recep Tayyip Erdoğan

#Süleyman Demirel

#Alparslan TÜRKES

PAYLAŖ

YENİ ŖAFAK MİKRO SİTELER

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Ŗehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Ŗafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Ŗafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Ŗafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

[Türkiye](#)[Dünya](#)[Bilimsel Gelişmeler](#)

Gündem

[Darbe Girişimi](#)[Eğitim](#)[Politika](#)[Yerel Haberler](#)[3. Sayfa](#)[Yerel Gündem](#)

Dünya

[Ortadoğu](#)[Avrupa](#)[Amerika](#)[Asya](#)[Afrika](#)[Antartika](#)[Okyanusya](#)

Özgün

[Özgün haberler](#)[Dini Bilgiler](#)[Yemek Tarifleri](#)[Diyet](#)

Spor

[Spor Haberleri](#)[Transfer Haberleri](#)[Beşiktaş Haberleri](#)[Galatasaray Haberleri](#)[Fenerbahçe Haberleri](#)

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

bip Bip / +90 530 846 00 00

f Facebook

Instagram

Twitter

G+ Google Plus

p Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

sky

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamlı, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

X